RĪGAS VALSTS 1. ĢIMNĀZIJA

Raiņa bulvāris 8, Rīga, LV-1050, tālrunis 67227412, e-pasts: rv1g@riga.lv

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Rīgā

30.09.2026. Nr. GV1-26-6-nts

Mākslīgā intelekta izmantošanas kārtība

I. Vispārīgie jautājumi

1. Mākslīgā intelekta (turpmāk – MI) izmantošanas kārtība nosaka MI rīku jēgpilnas, drošas, ētiskas, atbildīgas un akadēmiski godīgas izmantošanas principus Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā (turpmāk – Ģimnāzija).

2. Kārtība attiecas uz Ģimnāzijas skolēniem, pedagogiem, vadību, darbiniekiem un citām Ģimnāzijas izglītības procesā iesaistītajām personām.

3. MI izmantošanas mērķis Ģimnāzijā ir atbalstīt mācīšanos, mācīšanu un Ģimnāzijas darba procesus, vienlaikus attīstot kritisko domāšanu, MI pratību, patstāvību un atbildību.

4. MI ir atbalsta instruments. MI izmantošana neatceļ cilvēka atbildību par pieņemtajiem lēmumiem, iesniegtā darba saturu, tā kvalitāti un sekām.

5. MI izmantošanas pieļaujamību mācību procesā nosaka konkrētā uzdevuma mērķis un sasniedzamais rezultāts.

6. MI izmantošana nedrīkst aizstāt tās skolēna domāšanas, problēmrisināšanas, rakstīšanas, argumentēšanas, radošās vai citas prasmes, kuru attīstīšana vai pārbaude ir konkrētā uzdevuma mērķis.

II. MI izmantošanas pamatprincipi

7. Ģimnāzijā MI izmanto, ievērojot jēgpilnības, cilvēka atbildības, akadēmiskā godīguma, caurspīdīguma, privātuma un drošības, kritiskās domāšanas, autortiesību un vienlīdzīgas piekļuves principus:

7.1. Jēgpilnība – MI izmanto tad, ja tas palīdz sasniegt mācību vai darba mērķi.

7.2. Cilvēka atbildība – MI ģenerēts saturs nav automātiski uzskatāms par pareizu; lietotājs ir atbildīgs par tā pārbaudi un izmantošanu.

7.3. Akadēmiskais godīgums – MI radītu saturu nedrīkst uzdot par pilnībā patstāvīgi radītu darbu, ja konkrētajā uzdevumā šāda izmantošana nav atļauta.

7.4. Caurspīdīgums – vērtējamā darbā MI izmantošana tiek norādīta atbilstoši pedagoga prasībām un Ģimnāzijas akadēmiskā godīguma kārtībai.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

7.5. Privātums un drošība – MI rīkos nedrīkst ievadīt informāciju, kuras izpaušana nav atļauta.

7.6. Kritiskā domāšana – MI sniegtā informācija, fakti, avoti, aprēķini un secinājumi ir jāpārbauda.

7.7. Autortiesības – MI izmantošana neatceļ pienākumu respektēt intelektuālo īpašumu un korekti norādīt izmantotos avotus.

7.8. Vienlīdzīga piekļuve – visiem skolēniem tiek radīti vienlīdz labvēlīgi mācīšanās apstākļi uzdevuma veikšanā, arī gadījumos, ja attiecīgi kādam skolēnam nav pieejams maksas MI rīks.

III. MI izmantošanas līmeņi mācību procesā

8. Pedagogs atbilstoši mācību mērķim nosaka, kādā apjomā konkrētajā uzdevumā MI izmantošana ir atļauta.

9. Ģimnāzijā izmanto trīs MI izmantošanas līmeņus: ATĻAUTS, ATĻAUTS AR NOSACĪJUMIEM un NAV ATĻAUTS.

Līmenis	Nozīme	Piemēri
ATĻAUTS	MI drīkst izmantot uzdevuma veikšanai pedagoga noteiktajā apjomā.	Ideju ģenerēšana; jēdzienu skaidrošana; informācijas strukturēšana; jautājumu veidošana; pašvadīta mācīšanās; projekta ideju attīstīšana; vizuāla/audio satura veidošana; sava darba pārbaude un atgriezeniskā saite.
ATĻAUTS AR NOSACĪJUMIEM	MI drīkst izmantot tikai pedagoga noteiktajos darba posmos vai noteiktam mērķim.	Piemēram, idejas drīkst ģenerēt, bet gala teksts jāraksta patstāvīgi; drīkst saņemt atgriezenisko saiti, bet MI nedrīkst pārrakstīt darbu; drīkst lūgt skaidrot risināšanas principu, bet gala risinājums jāveic pašam.
NAV ATĻAUTS	Uzdevums jāveic patstāvīgi bez ģeneratīvā MI palīdzības.	Pārbaudes darbi, diagnosticējoši darbi, individuāli zināšanu un prasmju pārbaudes uzdevumi un citi pedagoga noteikti darbi.

10. Ja MI izmantošanas iespēja var būtiski ietekmēt uzdevuma izpildi vai vērtēšanu, pedagogs pirms uzdevuma veikšanas informē skolēnus par piemērojamo līmeni un nosacījumiem.

11. Pedagogs uzdevumā var izmantot vienkāršu norādi: “MI ATĻAUTS”, “MI ATĻAUTS AR NOSACĪJUMIEM: ____” vai “MI NAV ATĻAUTS”.

IV. Pedagoga atbildība mācību procesā

12. Pedagogs izvēlas MI izmantošanas līmeni atbilstoši konkrētā uzdevuma mācību mērķim un sasniedzamajam rezultātam.

13. Pedagogs veido tādus mācību uzdevumus, kuros MI izmantošana, ja tā ir atļauta, palīdz sasniegt mācību mērķi, nevis aizstāj skolēna mācīšanos.

14. Pedagogs palīdz skolēniem attīstīt prasmi kritiski izvērtēt MI atbildes, pārbaudīt faktus un avotus, atpazīt kļūdas un aizspriedumus, ievērot autortiesības un aizsargāt personas datus.

15. Pedagogs veicina skolēna spēju izvēlēties uzdevumam piemērotu MI rīku un pamatot tā izmantošanu.

16. Pedagogs ir atbildīgs par MI radītā satura pārbaudi pirms tā izmantošanas mācību procesā.

V. Skolēna atbildība

17. Skolēns ir atbildīgs par darbu, ko iesniedz savā vārdā, arī tad, ja darba tapšanā ir izmantots MI.

18. Skolēns ievēro pedagoga noteikto MI izmantošanas līmeni un nosacījumus.

19. Skolēns nedrīkst iesniegt MI radītu darbu vai būtiski pārveidotu saturu kā savu patstāvīgu darbu, ja šāda MI izmantošana konkrētajā uzdevumā nav atļauta.

20. Skolēns nedrīkst izmantot MI, ja pedagogs konkrētajā uzdevumā to ir aizliedzis, kā arī nedrīkst izmantot MI krāpšanai, maldināšanai, citas personas darba atdarināšanai vai kaitējoša satura radīšanai.

21. Skolēnam jāspēj izskaidrot sava iesniegtā darba saturu, izmantoto pieeju, avotus, argumentāciju un secinājumus.

22. Ja skolēnam rodas šaubas par to, vai un kā MI drīkst izmantot konkrētajā uzdevumā, pirms MI izmantošanas viņš precizē nosacījumus pie attiecīgā priekšmeta pedagoga.

VI. MI izmantošanas norādīšana

23. Ja MI ir izmantots darba tapšanā un pedagogs nav noteicis citu kārtību, skolēns pēc pedagoga norādījuma izskaidro MI izmantošanas pamatojumu.

24. MI izmantošanas skaidrojumā norāda izmantoto MI rīku, izmantošanas mērķi un darba posmu, kurā tas izmantots.

25. MI izmantošanas norāde pati par sevi neaizstāj prasību norādīt izmantotos informācijas avotus, ja uzdevumā nepieciešamas atsauces.

26. Pedagogs atbilstoši uzdevuma mērķim var noteikt detalizētāku MI izmantošanas dokumentēšanas veidu, tostarp saglabāt būtiskās uzvednes vai īsi aprakstīt MI ieguldījumu.

(MI izmantošanas skaidrojuma piemērs: “ChatGPT izmantoju sākotnējo ideju ģenerēšanai un darba struktūras apspriešanai. Gala tekstu izstrādāju patstāvīgi.”)

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

VII. Akadēmiskais godīgums un neatļauta MI izmantošana

27. MI izmantošana pati par sevi nav akadēmiskā godīguma pārkāpums.

28. Par pārkāpumu uzskatāma MI izmantošana, kas neatbilst pedagoga noteiktajiem nosacījumiem, Skolas kārtībai vai rada maldinošu priekšstatu par skolēna patstāvīgi paveikto darbu.

29. Ja pedagogam rodas pamatotas šaubas par darba patstāvīgu izpildi, pedagogs var lūgt skolēnam izskaidrot darba saturu, pamatot secinājumus un risinājumu, norādīt izmantotos avotus un MI izmantošanas veidu vai demonstrēt darbā nepieciešamās zināšanas un prasmes.

30. Secinājumu par akadēmiskā godīguma pārkāpumu nedrīkst balstīt tikai uz automatizēta MI satura detektora rezultātu.

31. Ja tiek konstatēta neatļauta MI izmantošana, tā tiek izskatīta saskaņā ar Ģimnāzijas mācību sasniegumu vērtēšanas, akadēmiskā godīguma un iekšējās kārtības noteikumiem.

32. Atkārtota vai apzināta neatļauta MI izmantošana var tikt uzskatīta par būtiskāku akadēmiskā godīguma pārkāpumu atbilstoši Ģimnāzijas iekšējiem normatīvajiem aktiem.

VIII. Personas dati, privātums un drošība

33. Publiski pieejamos MI rīkos bez atbilstoša tiesiskā pamata un Ģimnāzijas noteiktas drošas vides nedrīkst ievadīt personas kodus, paroles un piekļuves datus, veselības informāciju, identificējamus skolēnu vērtēšanas vai atbalsta datus, konfidenciālus Ģimnāzijas dokumentus vai citu ierobežotas pieejamības informāciju.

34. MI rīkos bez pamata nedrīkst ievadīt citu personu identificējošu informāciju, attēlus, balss ierakstus vai darbus.

35. Pirms MI rīka izmantošanas jāizvērtē tā vecuma ierobežojumi, privātuma nosacījumi, konta izveides prasības un piemērotība izglītības procesam.

36. Ģimnāzija iespēju robežās dod priekšroku Ģimnāzijas/Rīgas valstspilsētas pašvaldībā apstiprinātiem un pārvaldītiem MI risinājumiem.

IX. MI izmantošana pedagoga darbā

37. Pedagogs var izmantot MI profesionālā darba atbalstam, piemēram, mācību procesa plānošanai, ideju ģenerēšanai, materiālu un uzdevumu variantu veidošanai, diferenciācijai, valodas pilnveidei, vērtēšanas kritēriju un atgriezeniskās saites sagatavošanas atbalstam un informācijas apkopošanai.

38. Pedagogs saglabā profesionālo atbildību par MI sagatavotā satura precizitāti, atbilstību, kvalitāti un piemērotību skolēniem.

39. MI nedrīkst būt vienīgais pamats skolēna snieguma vērtējumam vai lēmumam, kas būtiski ietekmē skolēnu.

40. Pedagogs neievada publiski pieejamos MI rīkos identificējamus skolēnu darbus, vērtējumus vai citu aizsargājamu informāciju, ja tam nav atbilstoša pamata un drošas Ģimnāzijas apstiprinātas vides.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

X. MI izmantošana Skolas vadības un administratīvajā darbā

41. Ģimnāzijas vadība un darbinieki var izmantot MI dokumentu projektu sagatavošanai, informācijas strukturēšanai un apkopošanai, tekstu rediģēšanai, ideju ģenerēšanai, komunikācijas projektu sagatavošanai, datu analīzes atbalstam un rutīnas procesu automatizēšanai.

42. Darbinieks saglabā atbildību par MI sagatavotā rezultāta pārbaudi un gala lēmumu.

43. MI izmantošana administratīvajā darbā nedrīkst radīt neatļautu personas datu, konfidenciālas vai ierobežotas pieejamības informācijas izpaušanu.

44. Būtiskus lēmumus par skolēniem vai darbiniekiem nedrīkst pieņemt tikai uz automatizēta MI rezultāta pamata.

XI. Skolas apstiprinātie MI rīki

45. Ģimnāzija var noteikt MI rīkus vai digitālo vidi, kuru izmantošana Skolas darbā ir ieteicama vai apstiprināta.

46. Apstiprināto rīku sarakstu var uzturēt atsevišķā, regulāri atjaunojamā dokumentā, nepārapstiprinot visu šo kārtību.

47. Pirms jauna MI rīka izmantošanas izvērtē vecuma ierobežojumus, datu aizsardzību, konta prasības, piemērotību mācību mērķim, maksas funkciju nepieciešamību un Ģimnāzijas noteiktās prasības.

XII. MI pratības attīstīšana

48. Ģimnāzija veicina pedagogu un skolēnu MI pratības sistemātisku attīstīšanu.

49. MI pratība ietver spēju izvēlēties piemērotu MI rīku, formulēt kvalitatīvus pieprasījumus, kritiski izvērtēt un pārbaudīt rezultātus, atpazīt kļūdas un aizspriedumus, ievērot datu drošību, autortiesības un akadēmisko godīgumu.

50. Pedagogiem tiek nodrošinātas iespējas apgūt MI izmantošanu mācību procesa plānošanā un īstenošanā, kā arī datu drošības, akadēmiskā godīguma un MI risku jautājumus.

51. Skolēni MI pratību apgūst pakāpeniski un vecumposmam atbilstoši, lai spētu MI izmantot patstāvīgi, atbildīgi un jēgpilni turpmākajā izglītībā un profesionālajā darbībā.

XIII. Informēšana, atbildība un kārtības pārskatīšana

52. Ģimnāzija nodrošina, ka skolēni tiek iepazīstināti ar šo kārtību un tās praktisko piemērošanu.

53. Skolēns apliecina iepazīšanos ar kārtību un apņemšanos to ievērot ar parakstu Ģimnāzijas noteiktajā veidlapā.

54. Ģimnāzija informē pedagogus, darbiniekus un nepieciešamības gadījumā skolēnu vecākus vai likumiskos pārstāvjus par MI izmantošanas pamatprincipiem.

55. Ņemot vērā MI tehnoloģiju un regulējuma attīstību, Ģimnāija šo kārtību regulāri pārskata un nepieciešamības gadījumā aktualizē.

57. Kārtība stājas spēkā 2026.gada ___. septembrī.

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas vadītājs/direktors
(izglītības jomā) p.i. D.Kriķis

Zeimanis 67227412

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu